

L'un és de Xàtiva; l'altra, de Barcelona. L'un presenta una novel·la; l'altra, un recull de contes. Fan i escriuen diferent, però també troben coincidències. D'entrada, any de naixement. Xavier Aliaga acaba de publicar 'Els neons de Sodoma' (premi Andròmina) i Núria Cadenes, 'AZ' (premi Ciutat d'Elx), tots dos editats per 3i4. Han fet un intercanvi de lectures i ens en parlen, en una conversa distesa: cadascú del seu llibre, és clar, però també del de l'altre.

Tots dos són periodistes i, probablement, més acostumats a fer preguntes que no a respondre'n. No n'hi ha cap, però, de qüestionari, aquesta vegada, a sobre la taula, sinó un parell de llibres oberts i l'olor, encara, de la tinta fresca: acaben pràcticament de sortir del forn i se'ls miren i remiren sense poder-se'n estar.

XAVIER ALIAGA: És clar que la sensació del primer llibre és irrepetible, però sempre continues tenint com una mena de cuquet que et burxa... I et sembla que no, però quan entra el senyor que porta les caixes i resulta que a dins hi ha la teua novel·la i la veus... Uau!

NÚRIA CADENES: Sí: coneixes el text per davant i per darrere, saps les paraules que hi ha i les que ja no hi són perquè les has tretes, li has vist els budells i les pestanyes... però quan es fa llibre tot canvia. És una emoció intensa.

X. ALIAGA: Internet i els nous formats electrònics que es van presentant tenen interès, evidentment, i hi haurà una part de mercat i una part de producció literària que s'hi encarrilarà, però l'objecte llibre encara no ha estat superat. Per bé que és una qüestió generacional: nosaltres tenim nostàlgia de l'objecte perquè hi tenim vinculació. A més distància, tot això es perd. De tota manera, pense que hi continuarà havent gent a qui li agrada tocar. A mi em passa amb els discos, per exemple.

N. CADENES: I un cop has tingut el llibre, l'has tomat a llegir?

X. ALIAGA: Sí.

N. CADENES: És perillós, això.

X. ALIAGA: Però en aquesta ocasió no ha estat una mala experiència, sinó positiva. M'agrada com està. Hi ha un moment que, per salut mental, has de tallar i decidir que el text queda així i punt, que no canviés aquell capítol ni hi

Collita del 70

Xavier Aliaga llegeix 'AZ', de Núria Cadenes, mentre ella llegeix 'Els neons de Sodoma', d'Aliaga. Una lectura prèvia a la conversa.

poses un personatge ni cap paraula més: res. En el cas dels contes supose que es multiplica. Cada història pot reclamar els seus canvis.

N. CADENES: Hi ha contes que s'escriuen molt de pressa però triguem molt a estar acabats. Per curts que siguin. N'hi ha alguns que els vaig escriure fins i tot abans de venir a València i potser allò que ha sortit publicat té ben poc a veure amb el primer text. Però el conte era allà, demanant guerra. De fet, cada vegada que te'l mires te'n demana més.

X. ALIAGA: N'has fet molta tria?

N. CADENES: En tinc més, sí. I sap greu, pobres. I ells de tant en tant t'increpen i et diuen que ets injusta i que jo per què no, eh? Jo per què no? I tenen raó: ells per què no? No ho sé. Pel nom, potser: quan vaig decidir que el llibre seria un alfabet humà, la Bàrbara hi va tenir el lloc garantit, per exemple: dóna títol al segon conte precisament perquè es diu Bàrbara, i se'n diu perquè n'és, de bàrbara, la Bàrbara, amb els seus pantalons ajustats i les ganes de tocar carn.

X. ALIAGA: Hi ha personatges a *AZ* que era necessari que eixiren a la llum.

N. CADENES: Si no, hi hauria hagut una revolta!

X. ALIAGA: També tens la sensació que els personatges són éssers vius?

N. CADENES: Sí. A tu també et passa?

X. ALIAGA: Sí.

N. CADENES: Ah! [Riu.] Això és un descans! Ja no em sento tan marciàna!

X. ALIAGA: De vegades vaig pel carrer i m'adone que, en realitat, escric.

N. CADENES: No està malament, com a obsessió. I què et sembla l'esport de copiar converses? És que la gent diu coses fantàstiques, pel carrer o a l'autobús o on sigui. Alguna vegada fins i tot he baixat en una parada que no tocava només per mirar de seguir un fil de conversa. Sovint passa que no ho acaben d'explicar o que no ho entens o el que sigui: el final te l'has d'inventar. Però ja va bé.

X. ALIAGA: Jo no he arribat a aquest extrem, però per exemple una amiga guionista em va amonestar quan li vaig explicar que, de matí, al tren necessitava evadir-me totalment i posar-me els auriculars: "I d'on obtens la informació?", em va dir. I tenia raó. Evidentment, si no en aquell tren, en alguna altra banda sí que pare atenció: la informació flota i només necessites a voltes parar l'orella.

N. CADENES: Podríem dir que som

vampirs, però deu quedar millor dir-ne esponges. D'on surten els personatges d'*Els neons de Sodoma*? Te'ls inventes, dius. D'acord. Però també has confessat que hi ha trossos de gent de veritat.

X. ALIAGA: O que hi són inspirats, sí. Per exemple, un personatge, el Casi Torero, és real (no diré d'on). És aquell tipus d'història que de seguida et dius: això no ho puc deixar passar. I hi trobes l'encaix perquè ho necessites.

N. CADENES: Saps que el Casi Torero té un conte?

X. ALIAGA: Sí, és clar que ho sé! [Riu.] I la teva M té una novel·la: ho vaig pensar de seguida.

N. CADENES: No n'has fet, de contes?

X. ALIAGA: Llegir el llibre de Xavi Sarrià i el teu, sí que m'ha estimulat i m'ho he parat a pensar. Però no n'he escrit mai. Tret que una columna d'opinió amb alguna història es puga considerar un conte.

N. CADENES: Per què no?

X. ALIAGA: Ja hem arribat al tema dels periodistes escriptors. Quan preveus que hi haurà un gran manifest contra la nostra intromissió?

N. CADENES: Ja el deuen haver fet, no? [Riu.] De tota manera, i seriosament, quin problema hi ha? Diguem que és... complicat viure de la literatura. I què, si ens guanyem les garrofes (i ens divertim, fins i tot) fent de periodistes, de bibliotecaris o de jardiniers? No passa res.

X. ALIAGA: No, és clar. Però no trobes que hi ha una manera diferent de contar?

N. CADENES: No ho sé. Depèn. Potser és que m'estira més l'altra cara de la lluna. I, de fet, em sol passar a l'inrevés, que en escriure els articles faig frases molt llargues o amb moltes derivacions i parèntesis o tot allò que m'agrada utilitzar quan faig literatura. Com que no te la pots permetre, al periodisme, una frase que duri tant, després ho he de repassar i posar-hi punts.

X. ALIAGA: És que això es trasllada a la manera d'escriure literàriament. I a mi crec que em passa. No subordine. Pràcticament mai.

N. CADENES: De tota manera, la influència és en doble direcció: l'estil literari també pot contagiar el periodístic. Perquè hi ha articles que són mooolt avorrits quan no caldria. Crec que anem amb massa prejudicis. Hem de ser més desinhibits i més lliures. Tant quan fem literatura com quan ens enfrontem a un article.

Max-mix

X. A.: *AZ* té històries amb un poc de realisme màgic, hi ha surrealisme, un no sé si dir-ne costumisme... Et reconeixes influències? I parle de literatura o del que siga, que per alguna cosa som una generació pont entre la de l'àudio-visual i l'anterior.

N. C.: De fet, el primer que se m'acut és dir-te que les influències van de Mazinger Z a Pere Calders. Som aquest *max-mix*, nosaltres, no? Aquest beure de Mercè Rodoreda i, en fi, assumir *ET*. I és curiós, perquè no m'ho havia plantejat mai: escric sola a la taula plena de papers i d'andròmines: no penso en cap generació.

X. A.: Jo tampoc.

N. C.: I ningú, probablement. I en teoria no coincidim, però sempre acabes trobant algun fil. Som animalons socials i contextuals (i perdona'm la paraula) [riu]. I a tu què t'influeix?

X. A.: A la primera novel·la, i encara en queda rastre, penso que hi havia prou de Tom Sharpe. I del Toni Cucarella del *Cool Fresc*. Després, tot un poti-poti. Mira, un dia un poeta mallorquí que havia llegit *Si no ho dic, rebente* en veure'm em va deixar anar que no m'imaginava així.

N. C.: I com t'imaginava?

X. A.: Com una mena de Woody Allen *ionqui*.

N. C.: No està malament!

X. A.: Al meu poble passe per un xic formalet i corrent (des del seu prisma potser un poc radicalet, però normal). I els sorprèn aquesta literatura tendent al bandarrisme.

N. C.: És que a la primera frase ja hi ha putes i droga; i no has passat de pàgina que ja hi poses un assassinat.

X. A.: Quan vaig acabar la primera novel·la, que va tenir cert impacte positiu, i comentava l'argument de la segona, em deien que no, que ara ja podia escriure una cosa diguem-ne més homologable...

N. C.: No t'homologuis...

X. A.: No: contra el criteri de l'autoritat, vaig decidir continuar.

X. ALIAGA: Sí, és clar! Jo no faig literatura pensant en el periodisme, però sí que faig periodisme pensant en la literatura. Per exemple, si entreviste Remigi Palmero, que és un personatge interessantíssim, tracte d'adornar-ho de la millor manera; si he de contar un plenari municipal, pot ser que els recursos literaris siguin inoperants. Però a determinats formats sí que els done més color.

N. CADENES: Ens explicaràs d'on surt Vila-roglet, el poble que centra l'atenció mediàtica a la teva novel·la?

X. ALIAGA: Al principi pensava que era intuïtiu, però després Toni Cucarella em va fer veure que en realitat era una derivació d'un nom humorístic de la contornada (perquè jo també sóc de Xàtiva, com ell): *pixa-roglet*.

N. CADENES: Crees Vila-roglet i els personatges que hi campen, però de seguida hi ha referències a l'actualitat i al context: hi surt València i Ester Andújar i "una televisió autonòmica intervinguda políticament", per exemple, en un joc entre la ficció i l'ara i aquí més real.

X. ALIAGA: Com que ja havia fet una novel·la un poc reivindicativa, aquesta vegada volia amagar-me, però no me n'he pogut estar i hi apareixen xicotetes concessions. Potser en futures novel·les ho faran els personatges, això. De fet, t'adones que el format literari també serveix en el teu cas perquè la Núria bandarra guanye terreny a la Núria reivindicativa?

N. CADENES: [Riu.] Pot ser... Servidora, és clar, va a manifestacions, però no hi va tot el dia. De tota manera, que una persona sigui feta de molts colors no vol dir que no sigui sencera tota l'estona: és ridícul posar-se a fer literatura i pretendre que així et desentens del món, que et situes en un altre (inexistent) pla de la realitat. Per això, quan escrius contes o novel·la o poesia o rodolins hi surten, directament o indirectament, qüestions que t'afecten o et preocupen o tens ganes o necessitat de compartir. Però no hi ha una declaració explícita. No crec que calgui. Què més voldrien alguns que poder penjar-te una etiqueta i pintar-te d'un únic color. Les persones som molt més riques que això i aquesta és la gràcia. Cosa que no vol dir que deixis de ser fidel a tu mateixa. Al contrari.

X. ALIAGA: A més, està bé sorprendre. I sorprendre't.

N. CADENES: I divertir-se. O plorar, fins

i tot –alguna vegada m'ha passat– escrivint, i dic però què fas, si ho poses tu a la pantalla, vols fer el favor de parar? I res, allà em tens, i vinga el plor. Però després penses que tant de bo algun dia aquelles paraules facin plorar més gent. I riure, després, que ara no voldria pas espantar possibles lectors! En tot cas: l'important és intentar que la gent, en llegir, plori o

PRATS I CAMPS

riqui o el que sigui: que li passin coses quan agafi un llibre, que no sigui un pes mort que dus a la bossa, però tampoc un anunci de televisió.

X. ALIAGA: Exacte!

N. CADENES: I tu com vas bastint la història? Tens la trama i l'omple, deixes que campi...?

X. ALIAGA: Necessite ser fidel a l'estructura, saber un principi i un final.

N. CADENES: I no pot ser que canviï de direcció sense que tu ho hages previst?

X. ALIAGA: De moment no m'ha passat. *Els neons de Sodoma*, per exemple, és construïda sobre un final.

N. CADENES: I hi vas dosificant la informació, marcant el *tempo*. Recordo aquella Mari Tere que vol explicar una cosa que de seguida intueixes que serà clau, però aleshores, patam: diu que "haurà de ser al confessional": tanques capítol com el capellà tanca la porta del cubicle i guarda l'obligat secret.

X. ALIAGA: Hi ha un misteri i cal controlar què mostres al lector. Pot ser també que descobreix coses a mig camí. No passa res: no és una novel·la de misteri típica: és una paròdia de les novel·les esotèriques. Puc, diguem-ne, desconstruir.

N. CADENES: Però sí que aconsegueixes fer acabar el llibre: jo volia saber què diantre se n'havia fet, del sant! Com decideixes un argument com aquest? Com dius faré una novel·la que comença amb la substitució d'un sant parroquial per un ninot de falla tirant a obscè?

X. ALIAGA: Fa anys va desaparèixer un sant d'una font a Genovès, crec: és d'aquelles coses que emmagatzemes. Després, com que tens al cap l'astracanada, hi jugues. I quan comences dius va, controla't un poquet, però després et deixes anar. Només cal que les coses siguin versemblants en el seu context.

N. CADENES: Has de plantejar una situació i ser coherent, però la situació pot ser tan bèstia com vulguis.

X. ALIAGA: Sí. De fet, si algú haguera escrit la història del monstre d'Amstetten, li haurien dit que no era versemblant. Perquè és inconcebible. Però passava.

N. CADENES: I després hi ha les imatges. En tens de molt bones, per cert.

X. ALIAGA: Gràcies. Pense que són el tipus de coses que paga la pena d'aturar-se a treballar. Perquè és la recompensa que té el lector. I l'autorecompensa, també. Encara estic content d'haver escrit, un dia: "Han fet l'amor com qui escapa d'un edifici en flames."

N. CADENES: De vegades trobes una frase i t'has de controlar per no sortir al replà de l'escala i dir a la veïna que el monarca crida: "Regnes també són brides de cavalls"! És una frase, només, no canvia el món. Però en aquell moment et fa feliç.

Anna Domènech